Konzultantský posudek diplomové práce

Název práce:

Regularizace nelegálních migrantů jako prostředek zmírňování negativních dopadů nelegální migrace

Autorka: **Alice Tomášková**

Konzultant: **PhDr.Martin Cejp, CSc.**

Migrace je významným problémem současného světa. Lze očekávat, že v příštích letech se problémy s ní spojené budou stále zvětšovat a je proto nezbytné, aby například státy Evropské unie na ni reagovaly koordinovanou politikou. Problém se prohlubuje tím, že značná část migrace se odehrává nelegální cestou a i tam, kde vše vypadá, jako by bylo legální, může jít o účelové zneužití ze strany zločinu. Autorka správně uvádí, že „migrační politiky, které se snaží o kontrolu migračních proudů ze třetích zemích, mají omezenou efektivitu" a že „politika založená na kontrole vstupů na hranicích selhává" protože „ ti kdo projdou přes hranice legální cestou, mohou do nelegálního statusu upadnout až následně, již na území cílového státu" a protože „pokud kontrola na hranicích nefunguje a dojde k nelegálnímu vstupu či je objeven nelegální pobyt na území, pak deportace, jako forma boje proti nelegální migraci, je velmi nákladný a často obtížně proveditelný způsob" .

Jako o jednom z prostředků řešení problematiky nelegální migrace se uvažuje i o tzv. regularizaci. Ta se postupně uplatňuje v některých zemích, vytvářejí se podmínky, k tomu, aby byla stanovena jednotná koncepce. Zároveň ale dál v evropském měřítku pokračují diskuse o jejích negativních dopadech.

Rovněž v České republice se v přístupu k regularizaci se projevují určité rozpory mezi některými resorty. Resort ministerstva vnitra - a koneckonců i resort spravedlnosti - považují to, co je nelegální za nelegální, zatímco jiné resorty – například práce a sociálních věcí a školství – jsou benevolentnější. (*Aktuálně se tento rozpor projevil právě v těchto dnech, kdy do škol jsou přijímány děti cizinců, kteří pobývají na území České republiky nelegálně, což ministryně školství schvaluje a ministr vnitra má proti tomu námitky.)* Vzhledem k tomu, že se zabývám výzkumem kriminality, zajímá mě pochopitelně na problematice migrace ta ohrožující stránka, migrační a azylová politika může být zneužívána k tomu, že do země pod jejími křídly proudí ze zemí původu nejen zločinci, zisky z nelegální činnosti, ale i oběti zneužívané buď sexuálnímu vykořisťování nebo k nuceným pracím. Zpočátku jsem se snažil diplomantku zaměřit tímto směrem, záhy jsem však uznal, že k tomu, aby téma pojala tak, jak ho pojala, má mnohem více podkladů i vlastních zkušeností. Nakonec jsem se rád nechal poučit o tom, že existují i jiné, aktivnější přístupy k řešení než čirá represe.

Od obecnějších úvah – zpět k diplomové práci. Alice Tomášková se v ní zabývá analýzou procesů jednorázových regularizací nelegálních migrantů jako prostředku ke zmírňování negativních dopadů nelegální migrace. Hledá slabiny, dosavadních řešení, porovnává situaci se Španělskem a navrhuje řešení. K pozitivům práce patří pečlivě zpracovaná teoretická část, v níž autorka rekapituluje dosti pestrou mozaiku různých přístupů. Vymezuje pojetí nelegální

migrace a uvádí její formy. Rekapituluje situaci a charakterizuje migrační politiku Evropské unie. Hodnotí silná i slabá místa a navrhuje opatření, která by se měla realizovat ještě před případným uplatněním regularizačního programu v České republice.

Autorka vycházela z důkladného studia pramenů: většinou zahraniční odborné literatury věnované tématu, příslušných dokumentů a zákonů. Jednotlivé zdroje utřídila a porovnávala. Význam a návaznost jednotlivých problémů sestavila podle metody stromu problémů. Důležitým přínosem pro hodnocení bylo expertní šetření, které diplomantka realizovala v rámci praxe na Ministerstvu vnitra ČR. Experty v tomto šetření byli pracovníci odboru azylové a migrační politiky

Díky všestrannému a důkladnému rozboru problematiky zaujímá autorka k regularizacím kritické stanovisko.Dochází k závěru, že „regularizace sama o sobě neovlivňuje mechanismy způsobující migraci (…) a musí být doprovázena či předcházena dalšími opatřeními z oblasti politik zaměřených na prevenci nelegální migrace".

Zejména proto, že práce je k regularizacím kritická, doporučuji publikování základních hodnotících částí a zkušeností ze Španělska v odborném tisku, aby se případně i touto cestou podařilo zabránit neuváženým opatřením, která vždy ze strany jakékoli vlády potenciálně hrozí.

Navrhované hodnocení: výborně

V Praze 20.6.2007